
Komisja Egzaminacyjna dla Aktuariuszy
XXXIX Egzamin dla Aktuariuszy z 5 czerwca 2006 r.

Część I

Matematyka finansowa

Imię i nazwisko osoby egzaminowanej:

.....

Czas egzaminu: 100 minut

-
1. Inwestor dokonuje lokaty w kwocie 1000 PLN na 10 lat. Roczne stopy zwrotu w poszczególnych latach są niezależne i mają rozkład równomierny na przedziale $(-10\%; 25\%)$. Ile wynosi współczynnik $E(X) / \sigma(X)$ dla tej lokaty? ($E(X)$ - wartość oczekiwana stopy zwrotu z lokaty, $\sigma(X)$ - odchylenie standardowe stopy zwrotu z lokaty). Podaj najbliższą wartość.

- A) 1,4
- B) 1,5
- C) 1,6
- D) 1,7
- E) 1,8

2. Zakład ubezpieczeń oferuje swojemu klientowi jako opcję dodatkową przy polisie życiowej możliwość zakupu za rok pewnego produktu finansowego, którego wartość rynkowa (f) zależy od poziomu rynkowego odpowiedniej stopy procentowej (i). Zależność ta dana jest funkcją :

$$f(i) = 100\,000 * \left(1 + \sin \left(i * 200 \frac{\pi}{3} - \frac{2\pi}{3} \right) \right)$$

Klient zakładu będzie mógł nabyć ten produkt po ustalonej z góry cenie $f(7\%)$. Oblicz wysokość rezerwy netto jaką zakład powinien utworzyć dzisiaj na taką opcję dodatkową przy następujących założeniach:

- prawdopodobieństwo zgonu klienta w ciągu najbliższego roku $q = 5\%$ (wówczas wygasa możliwość skorzystania z opcji dodatkowej),
- klient skorzysta z opcji dodatkowej zawsze, gdy będzie to dla niego korzystne w porównaniu do ceny rynkowej produktu,
- rynkowa stopa procentowa i dla tego typu produktu za rok ma rozkład równomierny na przedziale $(4\%, 10\%)$,
- stopa techniczna dla tego typu rezerwy na najbliższy rok $i_1 = 8\%$,
- rezerwa ma pokryć ryzyko ukształtowania się za rok ceny rynkowej produktu powyżej ceny oferowanej klientowi w opcji dodatkowej.

Podaj najbliższą wartość.

- A) 25 000
- B) 26 000
- C) 27 000
- D) 28 000
- E) 29 000

3. Inwestor przyjmuje następujące założenia co do kształtowania się kursu akcji spółki X w kolejnych trzech okresach:

- obecna cena akcji wynosi 50,
- w każdym z trzech kolejnych okresów cena akcji może zmienić się o +20% (z prawdopodobieństwem 60%) lub -10% w odniesieniu do jej wartości z początku okresu, a prawdopodobieństwa zmiany są jednakowe w każdym okresie.

Inwestor zamierza nabyć europejską opcję call na 1 akcję spółki X z ceną wykonania 55 i terminem wykonania na koniec trzeciego okresu. Specyfika tej inwestycji polega na tym, że płatność za opcję następuje w dwóch ratach - pierwsza na początku inwestycji a druga na koniec drugiego okresu. Inwestor może nie zapłacić drugiej raty i wówczas opcja natychmiast wygasa bez możliwości jej wykonania. Inwestor w całości traci wówczas pierwszą ratę.

Jaką maksymalną kwotę inwestor byłby skłonny zapłacić za opcję (nominalna suma obu rat) przy następujących założeniach:

- pierwsza rata wynosi 40% ceny całkowitej (druga 60%),
- inwestor oczekuje stopy zwrotu z inwestycji w opcję na poziomie $i = 10\%$ w skali jednego okresu.

Podaj najbliższą wartość.

- A) 8,85
- B) 9,45
- C) 10,05
- D) 10,65
- E) 11,25

4. Inwestor zamierza nabyć 10-letnią obligację zerokuponową o nominale 1000 PLN po cenie $1000 / (1,06)^{10}$ PLN. Obligacja posiada opcję przedwczesnego wykupu przez emitenta za 5 lat po cenie $1000 / (1,05)^5$ PLN. Rozkład zerokuponowej stopy 5 letniej za 5 lat jest równomierny na przedziale (2%;8%). Ile wynosi wartość oczekiwana rocznej efektywnej stopy zwrotu inwestora w okresie 10 lat (inwestor reinwestuje środki po stopie rynkowej o ile nastąpi wcześniejszy wykup, który to wykup następuje zawsze, o ile jest korzystny dla emitenta)? Podaj najbliższą wartość.

- A) 5,52%
- B) 5,62%
- C) 5,72%
- D) 5,82%
- E) 5,92%

5. Zakład ubezpieczeń oferuje produkt gwarantujący klientowi za 20 lat wypłatę 100 000 zł przy rocznej efektywnej stopie $i = 4\%$. Oblicz składkę brutto płaconą corocznie z góry przez 20 lat jeżeli:

- koszty początkowe wynoszą 500 zł,
- koszty związane z obsługą kolejnych składek (począwszy od drugiej) składają się z dwóch części:
  - stałej wynoszącej 75 zł,
  - zmiennej wyrażonej jako % składki, rosnącej liniowo od 3% (dla drugiej składki) do 6% (dla składki dwudziestej)

Podaj najbliższą wartość.

- A) 3 473
- B) 3 555
- C) 3 648
- D) 3 724
- E) 3 811

-
6. Oblicz wartość obecną 20-letniej renty, która na końcu roku k ($k = 1, 2, \dots, 20$), wypłaca kwotę $\binom{20}{k}$. Stopa dyskontowa $i = 5\%$.

- A) 647 575
- B) 649 575
- C) 651 575
- D) 653 575
- E) 655 575

7. W chwili $t = 0$ rozpoczyna się akumulacja kwoty 1 zł z intensywnością oprocentowania $\delta_1(t)$. Po losowym czasie T następuje zmiana intensywności oprocentowania na $\delta_2(t)$ i dalej akumulacja odbywa się do chwili $t = n$. Funkcje akumulacji odpowiadające ciągłym intensywnościom oprocentowania $\delta_1(t)$ i $\delta_2(t)$ to odpowiednio $a_1(t)$ i $a_2(t)$. T jest zmienną losową o obciętym rozkładzie wykładniczym ze średnią α , z masą w punkcie n . Niech $a(n)$ oznacza zakumulowaną wartość 1 zł w chwili n . Oblicz wartość oczekiwaną $a(n)$, jeżeli wiadomo, że dla każdego $t > 0$ zachodzi relacja $\frac{a_1(t)}{a_2(t)} = t$. Podaj odpowiedź dla $n = 10$ i $\alpha = 5$.

Podaj najbliższą wartość.

- A) $4.12 * a_2(10)$
- B) $4.22 * a_2(10)$
- C) $4.32 * a_2(10)$
- D) $4.42 * a_2(10)$
- E) $4.52 * a_2(10)$

8. Dany jest nieskończony ciąg rent ciągłych, taki że renta startująca na początku roku t ($t = 1, 2, \dots$) wypłaca z rosnąco liniowo intensywnością od 0 do t przez następnych t lat ($(\bar{I}a)_{\overline{t}|i}$).

Wyznacz duration takiego ciągu płatności dla $e^\delta - 1 = 10\%$, δ stałe w czasie. Podaj najbliższą wartość.

- A) 20
- B) 21
- C) 22
- D) 23
- E) 24

Uwaga. $\sum_{t=1}^{\infty} t^2 v^t = \frac{1}{i} * \left(1 + \frac{3}{i} + \frac{2}{i^2} \right)$, gdzie $i > 0$, $v = \frac{1}{1+i}$.

9. 10-letnia obligacja płaci rocznie z dołu kupony równe $C \cdot i/2$ ($i > 0$ - efektywna stopa w terminie do wykupu - YTM). Wartość nominalna jest równa wartości wykupu i wynosi $C = 1000$. Oblicz wrażliwość wartości rynkowej obligacji P na zmianę efektywnej stopy zwrotu i , $\frac{dP}{di}$. Podaj najbliższą wartość.

- A) $-4\,000 \cdot (1+i)^{-10}$
- B) $-4\,500 \cdot (1+i)^{-11}$
- C) $-5\,000 \cdot (1+i)^{-11}$
- D) $-5\,500 \cdot (1+i)^{-10}$
- E) $-6\,000 \cdot (1+i)^{-10}$

10. Funkcja akumulacji $a_1(t)$ spełnia zależność $a_1(t+s) = a_1(t) * a_1(s)$, dla dowolnych $t, s > 0$.

Funkcja akumulacji $a_2(t)$ spełnia zależność $a_2(t+s) = a_2(t) + a_2(s) - 1$, dla dowolnych

$t, s > 0$. Wiadomo, że $a_1(10) = a_2(10) = 15$. Wyznacz $\frac{\delta_1(5)}{\delta_2(5)}$, gdzie δ_1 i δ_2 są funkcjami

intensywności oprocentowania odpowiednio dla a_1 i a_2 . Podaj najbliższą wartość.

A) 0,75

B) 0,95

C) 1,15

D) 1,35

E) 1,55

Egzamin dla Aktuariuszy z 5 czerwca 2006 r.**Matematyka finansowa****Arkusz odpowiedzi***

Imię i nazwisko: .....

Pesel: .....

OZNACZENIE WERSJI TESTU .....

Zadanie nr	Odpowiedź	Punktacja♦
1	D	
2	D	
3	D	
4	B	
5	A	
6	A	
7	C	
8	B	
9	C	
10	E	

---

* Oceniane są wyłącznie odpowiedzi umieszczone w *Arkuszu odpowiedzi*.

♦ Wypełnia Komisja Egzaminacyjna.